

De Kleine knotswesp, *Sapygina decemguttata*

Harry Pijfers

Maandag 4 juli 2005, het is 11.45 uur, de radio meldt in het westen van Nederland noodweer met hevige regenval en zware rukwinden.

In mijn tuin te Zelhem (Ac.221.4-447.4) is het op dat moment warm, zwoel, windstil en er is zeer veel aktiviteit van allerlei aculeaten rond de tientallen houten blokken, voorzien van voorgeboorde gaatjes met verschillende diameter. Ik noteer de volgende soorten:

Anthidium manicatum ♀ met haar parasiet *Stelis punctulatissima* ♀

Passaloecus corniger ♀

Chrysis ignita ♀

Stelis breviscula ♀

Chelostoma campanularum ♀

Nitela borealis ♀♀

Crossocerus binotatus ♀

Stelis minuta ♀ + ♂

Op de kattestaart diverse vrouwtjes en mannetjes van *Melitta nigricans*. Zeer veel vrouwtjes en mannetjes van *Heriades truncorum* vliegen rond de blokken. De vrouwtjes druk bezig met het aandrazen van gele pollen en bezig met het stelen van nestmateriaal van andere tronkenbijen. Daarbij vaak lastig gevallen door de talrijke paarlustige mannetjes.

Tussen al deze boeiende aktiviteiten zie ik regelmatig de vrij zeldzame parasiet van *Heriades truncorum* namelijk *Sapygina decemguttata*: een vrij kleine knotswesp, zwart met witte zijvlekjes op het abdomen. De vrouwtjes zitten stil bij de nestingang van *Heriades*, inspecteren af en toe een nest, gaan achterstevoren een nestingang binnen en komen eruit met een geel stuifmeelpuntje aan het achterlijf. Ze proberen deze pollen te verwijderen door met het achterlijf over de ondergrond te schuiven en met de achterpoten er langs te "vegen". Opvallend is de vreemde wijze van achteruitlopen, dit gebeurt op een schokkerige manier. *Sapygina decemguttata* heb ik al sinds juli 2001 in mijn tuin, dat is ook doorgegeven

aan EIS. Toch vermeldt de nieuwe atlas "Wespen en mieren van Nederland" (Peeters et al. 2004) deze vindplaats niet. De soort komt vrij veel in mijn tuin voor, deze morgen tel ik zeven exemplaren.

De veel gewonere *Sapyga clavicornis* met gele vlekken heb ik maar één keer gevangen, maar na 1998 nooit meer waargenomen. *Sapyga quinquepunctata* met de rode achterlijfsegmenten daarentegen zie ik elk jaar, maar wel veel minder dan *Sapygina decemguttata*.

Het is inmiddels 13.15 uur geworden en het weer verandert snel. Nog een enkele *Ectemnius cephalotes* vliegt rond. Ik zie ze altijd tegen het donker vliegen!

Dan breekt ook hier het noodweer los met zware regenval, rukwinden en onweer. Zelfs de stroom valt uit.

Tenslotte volgt hier nog een overzicht met de waarnemingen (bijna geen vangsten) van *Sapygina decemguttata* in mijn tuin.

2001	2002	2003	2004	2005
5 - 7: 1 ♀	27 - 6: 2 ♀♀ 11 - 7: 1 ♀	9 - 6: 1 ♂ 11 - 6: 4 ♀♀ 29 - 6: 2 ♀♀	9 - 6: 2 ♀♀ 2 - 7: ++ ♀♀, ++ ♂♂ 19 - 7: ++ ♀♀ 22 - 7: 1 ♀ 28 - 7: 1 ♀ 2 - 8: ++ ♀♀ 6 - 8: 2 ♀♀	18 - 5: 1 ♀ 16 - 6: 2 ♂♂ 23 - 6: 2 ♀♀ 26 - 6: 2 ♀♀ 29 - 6: 3 ♀♀ 4 - 7: 7 ♀♀ 13 - 7: 2 ♀♀ 18 - 7: 2 ♀♀ 30 - 7: 2 ♀♀ 4 - 8: 1 ♀